

Vésztői ragadványnevek

I.

1. Dolgozatom anyagát 1956 nyarán gyűjtöttem. A község múltjára vonatkozó anyagot elsősorban megjelent monográfiák és a vésztői református egyház anyakönyveiben található feljegyzések alapján állítottam össze. A történeti anyag rövid vázlatát azért tartom fontosnak, mert csak ennek áttekintése után láthatjuk világosan, hogy Vésztő mai törzslakosságát mikortól tekinthetjük állandónak, voltak-e nagyobb változások a község életében, amelyek esetleg újabb betelepítést hoztak magukkal.

2. Vésztő nagyközség Békés vármegye északkeleti részén fekszik. Területe: 23 659 kat. hold, lakosainak száma több mint 11 000. (Az 1949. évi népszámlálás adatai szerint 1949. jan. 1-én 11 246 volt a lakosok száma. Ennek 79,8%-a a belterületen (8976 fő), 20,2%-a külterületen, tanyákon élt (2270 fő). A lakosság főfoglalkozása ma is a földművelés.

Az oklevelek tanúsága szerint a XIV. században Vésztő a megye jelentős települései közé tartozik. Neve 1350-ben jelenik meg először az oklevelekben *Veyzetheu* : 1350; *Veeztheu* : 1364 (vö. PAIS: MNy. XXIII, 54). Gazdasági jelentőségét főleg a Sebes-Körösön felállított vízimalmoknak és a Körösön levő hídnak köszönhette. A Sárrét mocsaras, közlekedésre alkalmatlan, sok veszélyt rejtő ingoványában nagy fontossága volt az itt átvezető ún. országútnak és a hídnak. Ez az „országút” kapcsolta össze az ország belsejét Erdéllyel. A Pest felől Nagyváradon át Erdélybe irányuló forgalom jelentős része itt bonyolódott le. A vízimalmok és az átkelőhely vámja a községet birtokló földesuraknak fontos jövedelmi forrása volt.

A lakosság rengeteget szenvedett a török hódoltság idején. 1680 táján a törökök Vésztőt feldúlták és elpusztították, a lakosság a járhatatlan ingoványokban keresett menedéket. Bármily súlyos is volt a török pusztítás, a község a XVIII. század elejéig lakott település volt.

1705 táján a török pusztításnál is súlyosabb csapás érte a községet. A környéken garázdálkodó rácok óriási dúlást végeztek. Az életben maradt lakosok elmenekültek és Biharba költöztek. 1714-ig Vésztő lakatlan hely volt.

Majd egy évtized múltán 1714-ben költözik Vésztőre 18 szekéren egy kis számú, református vallású csoport Bakonszegről. Néhány év múlva Fásról települ még be néhány család Vésztőre. Ez a kis létszámú település adta a jelenlegi törzslakosság magját.

Az újratelepülés után fokozatosan növekedik Vésztő gazdasági jelentősége is. A szegedi kamarai praefectura 1719-ben kimutatást készített a Békés megyéből remélhető jövedelmekről. Eszerint Vésztőn 18 adófizető családot tartanak nyilván, s összesen 87 forint adóra számítanak (HAAN, Békés vm. 267).

A lakosság főfoglalkozása az állattenyésztés, a halászat és a vadászat volt. A földművelés a mocsarak lecsapolásáig nehézségekbe ütközött. A múlt

század hetvenes-nyolcvanas éveiben szabályozták a Körösöket és a Berettyót, kiszáradtak a mocsarak, s rohamosan tért hódított a földművelés.

1714-től Vésztő fejlődése egyenletesnek mondható. Nagyobb megrázkódtatást az 1739. évi pestisjárvány okozott, amely 269 embert ragadott el (Békés vm. évkönyvei, 1883/84, 45—46). 1717-ben 37 családot írnak össze Vésztőn. Az 1754. évi jobbágyösszeírásban már 91 jobbágycsalád neve szerepel.

Egészen pontos adataink vannak 1759-től kezdve. Ebben az évben kezdti a református lelkész jegyezni a születéseket, halálozásokat és a házasságokat. 1822-től évenként összegezi az egyház a lélekszámot. Az adatok hű képet adnak a község fejlődéséről. Vésztő lakosságának 98%-a ui. református volt.

3. A névanyag vizsgálatában az 1717. és 1754. évi összeírások és az egyház anyakönyveinek adatai nyújtanak nagy segítséget. Az 1717. évi összeírásban szereplő 35 családfő neve a következő:

Bíró: Varga István
Jegyző: Fekete Pál

Agot Benedek	László István	Péter András
Balog János	Mágori Balás	Péter István
Balog János	Nagy András	Sille István
Balog János	Nagy András	Sille László
Böncsök Mihály	Nagy Mihály	Tekenős István
Csizi János	Nagy István	Tóth András
Deák György	Nagy István	Tóth Mihály
Gonda János	Ökrös János	Varga András
Kis Miklós	Pap András	Varga János
Kovács János	Pap István	Vas István
Kovács Péter	Párdi István	Zöld Balás

A másik összeírás 1754-ből való. Ebben Vésztő jobbágy lakosainak neve szerepel. Itt új nevekkal találkozunk: *Barta, Borbíró, Bordás, Bereczki, Círvák, Csüllög, Csurai, Fazekas, Fehér, Füle, Felföldi, Győri, Höggye, Kapás, Karsa, Kincses, Kutasi, László, Lázár, Lovas, Szabó, Szilágyi, Szombati, Turbucz, Zsira* stb. A nagyszámú új családnév arra enged következtetni, hogy 1714 után nem állt meg a betelepítés.

A későbbi anyakönyvi adatok és a jelenlegi családnevek viszont azt mutatják, hogy 1754 után a betelepítés nem volt jelentős. Az 1754. évi jobbágyösszeírásban szereplő 91 családfő családjai a következő kétszáz év alatt a természetes szaporodás révén növelték Vésztő lakosságát.

Az alábbi családfők neve szerepel az összeírásban:

Lovas István	R. Nagy András	Fazekas István
Balogh János	Pap István	Győri János
Balogh Pál	Jámbor János	Oláh Péter
Ökrös István	Kutasi Mihály	Marton István
Kis Pál Mihály	Kutasi Pál	Krucsó Gergely
Kiss Péter	Tóth János	Fazekas Gáspár
Pap Péter	Felföldi Mihály	Pardi Gáspár
Tóth Ferenc	Balog János	Nagy Mihály

Juhász Ferenc	Kiss Bálint	Fekete Jánosné
Fehér Mihály	Labrontz István (?)	Szabó Gáspár
Tóth Mihály	Kiss István	Horváth Imre
Varga András	Füle István	Csüllög András
Tóth Bálint	Füle Pál	Csüllög Mihály
Pardi György	Ökrös Mihály	Varga János
Kovács János	Molnár Ferenc	Tóth György
Pap Mihály	Nagy Péterné	Marhás György
Pap János	Nagy Ferenc	Gurmai István
Ö. Kis Pál	Ö. Nagy István	Tóth János
Balog Mihály	Karsa Péter	Zsira János
Csurai Péter	Bereczki István	Bordás János
Lázár János	Csüllög Ferenc	Balog Gáspár
Varga István	I. Csüllög Ferenc	Lázár János
Hógye István	Barta János	Nagy Gergely
Borbíró András	Turbucz István	Balog György
Magyar Pál	Szilágyi István	Kutasi Pál
Kovács István	Kincses Márton	Pardi István
Szabó István	Fazekas Pál	László István
Szombati András	F. Kiss Pál	Szabó András
Varga Péter	Kapás Mihály	Cirják Ferenc
F. Nagy Mihály	Bottyán János	(Vö. Vésztő község naptára 1927. Szerk. Gönczy Béla)*
Pap András	Mészáros János	

Ha megnézzük a fenti névsort, és összehasonlítást teszünk a ma élő és legerjedtebb családok között, azonnal feltűnik, hogy a legszerteágazóbb családok a fenti neveket viselik. Egy rövid statisztika világosan mutatja, hogy a természetes szaporodás folytán mennyire kiterjedtek a törzslakosságot képező családok (a név utáni szám a családok számát jelenti):

Csurai	11	Ökrös	82
Csüllög	157	Papp	70
Földesi	21	Pardi	94
Kaszai	51	Pákozdi	47
Kincses	71	Szabó	208
Kiss	121	Szilágyi	58
Markás	53	Tóth	194
Molnár	59	Turbucz	80
Mike	30	Varga	123**
Nagy	183		

A statisztika meggyőzően mutatja, hogy a ragadványnevek kialakulását a gyakorlati szükségszerűség segíti elő.

„Ha egy közösségen belül igen sokan viselik ugyanazt a családnevet, akkor a név már nem tudja betölteni eredeti funkcióját: új jegy hozzáadása

* *Megj.* Az összeírás a jobbágyokat lakásuk sorrendjében tünteti fel.

** A névsor az 1957. évi vésztői adókönyv adatait tartalmazza. Mivel ingatlannal a lakosok 95–98%-a rendelkezik, az adatok néhány százalékos eltéréssel veendőek figyelembe.

szükséges az eddigiekhez, vagy pedig az eddiginek másik jeggyel való felváltása. . . Különösen így van ez akkor, ha a név második eleme, a keresztnév sem segíti elő a megkülönböztetést” (LÓRINCZE, MNyelvj. I, 69). A vésztői ragadványnevek kialakulását is így magyarázhatjuk. S mint majd később látni fogjuk, a keresztnév-adáskor is 8—10 név képezi a használatban levő nevek jelentős többségét.

4. A jelenleg élő és használatban levő ragadványnevek kialakulásának időpontját nem tudjuk pontosan meghatározni.* A hivatalos iratok (anyakönyvek, szerződések, jegyzőkönyvek) nem tüntetik fel a megkülönböztető ragadványneveket. Elvértve találkozzunk az anyakönyvekben olyan esetekkel, amikor betűkkel különböztetik meg a személyeket pl. *B Szabó, Z Kovács*. Ezek a név előtti megkülönböztető betűk azonban nem ellenőrizhetők, vajon egy ragadványnév kezdőbetűi voltak-e.

Bármennyire elterjedt is Vésztőn a ragadványnevek használata — és egy-két esetet kivéve a használók nem tekintik gúnynévnek —, tiltakoznak azonban azellen, hogy hivatalos fórumokon — pl. bírósági tárgyaláson, községi vezetőségválasztáson, presbiterválasztáson stb. — ragadványnevükön szólítsák őket.

Több esetet hallottam, hogy amikor peres ügyekben a felperes ragadványnevén diktálta a vizsgálati jegyzőkönyvbe az alperes nevét, a tárgyaláson az alperes nem jelent meg mondván, hogy az idézés nem neki szólt, mert pl. ő nem *Vaji Sándor*, az ő becsületes neve *Szilágyi Sándor*.

Beszélgetések alkalmával állandóan azt tapasztaljuk, hogy a szomszédok és ismerősök neve a ragadványnevükkel együtt kerül szóba. Az illető ragadványnevének használata folytán a beszélgetők nyomban tisztában vannak azzal, hogy kiről van szó, a család melyik ágához tartozik, hol lakik, merre van a földje, tanyája stb.

A használatnak két típusával találkozunk:

- a) ragadványnév + családi név + keresztnév,
- b) ragadványnév + keresztnév.

Az előbbi forma főleg akkor használatos — és ez a nagyobb számú —, ha távoli ismerősökről van szó, az utóbbi akkor, ha közeli ismerősökről: rokonokról, barátokról, szomszédokról.

Vésztőn a ragadványnevek a családnév és a keresztnév előtt használatosak. Általában három elemű neveket találunk: ragadványnév + családnév + keresztnév sorrendben alakultak ki, ritkán fordulnak elő négy vagy öt elemű nevek.

A ragadványnevek használata általánosnak mondható, nemcsak a legidősebbek, de a közép- és fiatalok is egyaránt használják. A fiatal korosztályokhoz tartozók, bár ismerik a ragadványneveket, nem szívesen használják. Csúnyának, sértőnek tartják. A tanítók tájékoztatása szerint a gyermekek elsősorban csúfolódásra használják fel, amiből legtöbbször heves verekedések származnak. Ez főleg azzal magyarázható, hogy a fiatalok közül sokan járnak városi — főleg budapesti — munkahelyekre dolgozni, s ahogy

* A településre vonatkozó adatok és a nemzedékről nemzedékre öröklődő hagyományok, melyeket az öregek híven őriznek, arra mutatnak, hogy a ragadványnevek kialakulása az 1700-as évek végén és az 1800-as évek elején kezdődött meg. A gyakorlati szükségyszerűség kényszerítette erre a lakosokat. Mint már fentebb utaltunk rá, 1754 után nem történt jelentős betelepedés, s a természetes szaporodás révén szerteágazó családok tagjainak megkülönböztetését segítette elő a ragadványnevek használata.

ők mondják, ez nagyon „parasztos”, s rájuk nézve sértő és kellemetlen, mert nevetségessé válnak, ha ragadványnevükön szólítják őket.

Éppen ezzel magyarázható, hogy újabb ragadványnevek ma már nemigen keletkeznek. Ha ez néha előfordul, akkor sem történt más, mint hogy egy gúnynev alakult át ragadványnévvé, mint pl. a *Gúliszta Fehér*, *Tökindalábú Kiss*, *Degezs Ökrös*, vagy a foglalkozás vált ragadványnévvé, mint pl. *Tojásos Kiss*, *Villanyos Tóth*, *Gépész Tóth*.

A ragadványnevek az alábbi csoportokba sorolhatók:

1. Foglalkozás alapján kialakult ragadványnevek;
2. testi tulajdonságot kifejező ragadványnevek;
3. szokás és viselkedés alapján kialakult ragadványnevek;
4. egykori lakóhely alapján kialakult ragadványnevek;
5. az apa keresztnéve vált ragadványnévvé;
6. az anya családneve vált ragadványnévvé;
7. az anya keresztnéve vált ragadványnévvé;
8. a feleség családnevéből alakult ragadványnév;
9. más személyhez való hasonlóság alapján kialakult ragadványnév;
10. valamilyen esemény alapján kapta a család a ragadványnevét;
11. vallásosságáért kapta a család ragadványnevét;
12. a ragadványnév eredete ismeretlen.

A vésztői ragadványnevek vizsgálatakor mindjárt szembetűnik, hogy a nevek többsége az ősök hajdani foglalkozását tárja elénk. A ragadványnevekből szinte rekonstruálni lehet a másfél századdal ezelőtti Vésztő gazdasági életét. A pásztorkodás emlékeit őrzik a *Bivajos*, *Csaszkampó*, *Csikós*, *Gulyás*, *Kanos*, *Kondás* nevek. A Kissárrét halászó-vadászó embereinek is fennmaradt az emléke (*Halász*, *Péccős*, *Rókanyúzó*, *Vidrás*, *Vidrafejú* stb.), pedig ma már csak hírből ismerik a vidrát és a rókát.

Az újabb ragadványnevek már a megváltozott életet tükrözik: *Boragár*, *Depós*, *Futúrás*, *Gépész*, *Írnok*, *Postás*, *Villanyos* stb. Az újabban kialakult ragadványnevek többsége gúnynev volt. Később a gúnynév-jelleg elhomályosult, ma már teljesen ragadványnévként szerepel.

Kérdés természetesen, hogy ezek az újonnan kialakult ragadványnevek tovább élnek-e? Feltehetően csak ritka esetben, mert a „Futura”, a „fadepó” fogalma eltűnik a köztudatból, s ami még ennél is lényegesebb, az iparosok, kereskedők és hivatalnokok gyermekeinek nagy többsége tovább tanult, s elhagyta a községet, keveset tartózkodik a községben; így nem él a lakosok — csupán a közeli rokonok — tudatában az illető neve.

A felszabadulás óta, különösen a 18—30 évesek nagy tömegben hagyják ott a falut. Főleg az ipar, de a honvédség és az értelmiség is nagyszámú fiatal szív fel, s ezek igen ritkán kerülnek ismét vissza. S ami még ennél is fontosabb: a fiatalok éppen nagyobb műveltségüknél fogva nem szívesen használják ragadványnevüket. Ósdinak és sok esetben magukra nézve sértőnek tartják, ha ezen szólítják meg őket.

5. A keresztnévek vizsgálata arról tanúskodik, hogy ezen a téren nagyon hagyományőrző a falu. Szembetűnően nagy az *András*, *István*, *János*, *Mihály*, *Pál*, *Péter*, *Sándor* keresztnévet viselők száma. Ennek kettős oka van. Az egyik helyi szokásra vezethető vissza. Az első fiúgyermek legtöbbször a nagyapa

vagy az apa keresztnévét öröklí. Ha azonban az elsősülött fiú meghal, a második fiú már sem a nagyapa, sem az apa keresztnévét nem örökölheti, mert ez a név nem szerencsés a gyermek számára, hisz az elsősülöttnél szomorúságot, gyászt hozott a családra. Ilyenkor aztán valamelyik „divatban” levő nevet adják a gyermeknek.

A másik közkeletű formája a névadásnak, hogy azt a nevet adják a gyermeknek, amelyik „divatban” van. A *Sándor* név pl. 1759—1850-ig alig fordul elő, 1850-ben azonban úgrásszerűen megnőtt a *Sándor* névre keresztelt gyermekek száma.

Az 1754. évi jobbágyösszeírásban szereplő 91 családfő 13 keresztnévet visel:

András	7	Imre	1
Bálint	2	István	19
Ferenc	7	János	17
Gáspár	4	Márton	1
Gergely	2	Mihály	12
György	4	Pál	8
		Péter	7

Ez az arány a későbbi évek névanyagára is jellemző. A ref. egyház anyakönyvei alapján készített statisztika híven tükrözi ezt.

	1759	1760	1761	1770	1780	1790	1800	1850	1930	1957
András	3	—	1	—	3	1	1	2	5	2
Ferenc	2	1	1	3	5	8	5	14	5	5
Gergely	1	—	—	—	—	—	2	3	1	—
István	2	5	3	3	11	9	5	11	22	10
János	3	2	6	1	6	7	14	15	9	10
Mihály	2	5	5	5	2	5	8	16	9	5
Péter	—	2	—	1	5	4	4	—	—	1
Sándor	—	—	—	—	—	—	—	17	2	10
Született fiú	13	15	16	16	38	43	64	123	127	88
%	100	100	100	81,2	84,2	79,0	60,9	63,4	41,7	48,8

A statisztika alapján látjuk, hogy a keresztnévek törzsanyagát 8 név adja. A keresztnévadásnak az aránya napjainkban is hasonló.

A női keresztnéveknél lényegesen más a helyzet, nagyobb a hullámvás. A régen szokásos *Erzsébet*, *Julianna*, *Margit*, *Mária*, *Rebeka*, *Rozália*, *Zsuzsanna* neveket „újabbakkal” cserélik fel. Legtöbbször a falu értelmisége és az esetleges városi rokonság körében divatossá vált neveket adják lánygyermeküknek a szülők. Igen gyakori leánynevek ma az *Anna*, *Ágnes*, *Erika*, *Ilona*, *Irén*, *Katalin*, *Magdolna*, *Olga*.

A régebben használt keresztnéveket „parasztosnak”, „csúnyának” tartják, s az újonnan felbukkanó, divatossá vált neveket érzik előkelőnek és szépnek.

Legnagyobb valószínűség szerint azért tűnik ez nekik csúnyának, mert a régen használt keresztnévek becézó alakjainak az *Erzsók, Böske, Rozi, Roszka, Rébék, Mari, Marcsa* stb. neveknek a hangulati velejárója kellemetlen érzéseket kelt. Az indokolások között sűrűn szerepelt: „Vínasszonynak való név az!” „A cselidjányokat híjják mindenütt Rozinak még Marinak!”

Szerencsére a fiúk névadásánál nincsenek ilyen problémák: az *István, János, Sándor* név, illetve a becenevek (*Ferkó, Geci, Gergé, Jankó, Jani, Pirke* [Imre], *Pista, Sandri*) ma is szépnek tűnnek és élnek.

A keresztnév-anyag is hűen tükrözi a vésztői népnek e hagyományokhoz való ragaszkodását. Ugyanakkor amikor ezt az örvendetes tényét tapasztaljuk, láthatjuk azt is, milyen sok változás történt, és ez arra enged következtetni, hogy ez a gazdag hagyomány előbb-utóbb veszendőbe megy. Fontos lenne, ha ezt a nagy kincset meg tudnánk menteni, mert ez mind nyelvészeti és néprajzi, mind történeti és gazdaságtörténeti szempontból becses anyag.

II.

Dolgozatom második részében a felgyűjtött ragadványnév-anyagot rendszerezem, s egyben magyarázom is. A nevek kialakulásának körülményeit idős adatközlőim tájékoztatása s a köztudatban élő családi hagyományok alapján igyekeztem tisztázni.

A ragadványneveket a már fentebb említett beosztás szerint csoportosítottam. Ahol csak tehettem, adatközlőim felvilágosító magyarázatait szó szerint közlöm.

Mivel dolgozatom nem hangtani jellegű, a gyűjtés során a finomabb hangtani sajátosságokat nem jegyeztem le. Ezt nem is tehettem, mert fő célom az volt, hogy adatközlőim több mondatból álló, a ragadványnévre vonatkozó közlését szó szerint rögzítsem.* Az adatok mellett feltüntettem adatközlőim nevének kezdőbetűit:

- FF Futás Ferenc, 62 éves asztalos.
- FG Fazekas Géza, 54 éves földműves.
- PB Pardi Bálint, 72 éves földműves.

1. Foglalkozás alapján kialakult ragadványnevek

Mészáros Bagó Lajos : Foglalkozása mészáros volt, innen kapta a nevét, ezt gyermekei is örökölték, holott nem lettek mészárosok (FF).

Futúrás Balogh Ferenc : Futura-bizományos volt (FG).

Vizes Csurai Bálint : A faluközponttól távol eső utcákba lajttal hordta az ártézi vizet, s azt árulta. Gyermekei és unokái is viselik a Vizes nevet (FG).

Csontvágó Csüllög Miska : „Hentes vót az apja, nagy erős ember, ojat ütött a húsrá, hogy a bárd némcsak a húst, de a csontot is egybül vákta.” A név utódaira is öröklődött (PB).

* A szerző félig fonetikus (az *i*-zést és *é*-zést jelző, de a hasonulást és diftongust elhanyagoló) írásmódján a szerkesztő nem változtatott.

- Kukás Csüllög Pirke** : Nagypja dohánytermeléssel foglalkozott. Apját is, őt is egyszerűen *Kukásnak* nevezik (FF).
- Cukros Csüllög Ferenc** : „Cúkor kiállító vót egy időbe. Paraszt lítire, osztán az emberek eszt furcsállották, el is neveszték *cukrosnak*”. A név tovább öröklődik (PB).
- Liba Csüllög Ferenc** : Elődei még Lovas Csüllögök voltak. Ő azonban hosszú évtizedekig libával kereskedett. Ezért kapta a *Liba* nevet. Gyermekait és unokáit már csak *Liba Csüllög* néven ismerik (FG).
- Nádverő Csüllög Ferenc** : A házakat régen sárréti náddal fedték be. Ma már csak a régi házakon van nádfedél. A tetőkészítőket *nádverőnek* nevezik. Fia is viseli a *Nádverő* nevet (FG).
- Csürhész Farkas Sándor** : Sokáig falusi csürhész volt. Gyermekei a *Csürhész* ragadványnevet örökölték (FF).
- Mizes Fődesi Gergé** : „Sok dongója vót, ebből szērészte a vagyonát.” Méhtenyészéssel foglalkozott. Leszármazottait is *Mizes Fődesinek* hívják (FG).
- Koporsós Fődesi Miháj** : Asztalos volt és koporsókat készített. A ház még mindig a Koporsós Fődesi ház. „Nízd még Koporsós Fődesinél, ki hótt meg” — szokták mondani. Gyermek a nevet örökölte (FG).
- Csikós Horváth János** : Uradalmi csikós volt (FG).
- Pacalos Juhász Gyúrka** : Hentes és mészáros, szakmája után kapta a ragadványnevet (FF).
- Tojásos Kiss Sándor** (FF).
- Kofa Kiss Gyúrka (apa)** : Kofa volt. A heti piacon baromfit és tojást vásárolt. Fia már nem a *kofa*, hanem a *tojásos* ragadványnevet viseli (l. feljebb!) (FF).
- Rostás Kiss Gyúrka** : Amikor még lóval csépelték a kalászosokat, s a magot a toklásztól szórólápáttal választották el, elsőnek ő vásárolt a faluban modern rostáló gépet a mag kiválasztására. A rostával sorjába járta a szērüket, s meghatározott részért rostálta a terményt. Erről kapta a nevét (FG).
- Meszes Kincses Imre** : Mészárosítással foglalkozott. A név tovább öröklődött (FG).
- Séprűs Kincses Imre** : Seprűkötéssel foglalkozott. Gyermekei nem folytatják a mesterséget, mégis *séprűs* néven szólítják őket (FG).
- Végrehajtó Kincses Miháj** : Apja hosszú ideig végrehajtó volt a községnél (FG).
- Csész Kovács Imre** : Elődjük csész volt. Az egész rokonság viseli a *Csész* ragadványnevet (FG).
- Herkáj Lovas** — Elődei harkályokat fogdostak (FF).
- Csödörös Marton Pirke** : Állandóan magcsödöre volt. A földművelés mellett ebből élt. Gyermekét is *Csödörös Martonnak* nevezik (FG).
- Cimbalmos Nagy Terka** : Elődje híres cimbalmos volt a faluban (FG).
- Gujás Nagy Zsiga** : Uradalmi gulyás volt a nagypjuk. A név tovább öröklődik (FF).
- Csikós Nagy János** : Uradalmi csikós volt. Gyermekait és unokáit is *csikós* néven ismerik a faluban (FG).
- Pintér Ökrös Bálint** : „Azír Pintér, mer pintér mester vót az előgyök, a gyerekik nēm tudnának megcsinálni éggy hordót, oszt mégis pintérek” (PB).
- Herülő Ökrös Gergé és András** : „Jó lú herülők vótak. Az éggyik jól tutta vágni, a másik jól tutta kötni, így osztán jól összepászoltak. Szerették is őket

- a parasztok. Az új kezék alatt nem döglött meg a csikó.” Gyermekei a nevet öröklik, bár a mesterséget nem folytatják (FG).
- Csikós Ökrös János* : Elődei csikósok voltak (FG).
- Tímár v. Bűrös Ökrös Lajos* : Apja is, ő is tímárok voltak. Lányukat *Bűrös Ökrös Roszkának* hívják (FG).
- Zsandár Ökrös Sándor* : Hosszú ideig csendőr volt (FF).
- Depós Ökrös Sándor* : Fakereskedése (*fadepója*) volt. Gyermekei és unokája a nevet örökölték (FF).
- Írnok Ökrös Sándor* : Évtizedekig írnök volt a községházán, azért nevezik így (FG).
- Bögös Pálfi Isván* : Bögös volt a zenekarban. Lakodalmakban és ún. *cuhárékban* (házibál) muzsikált. Innen kapta a nevét, amit gyermekei is örökölték (FG).
- Pottyos Pap* — : Elődeik halászok voltak. A név öröklődik (FF).
- Nádajos Papp Ferenc* : A nagyapjuk az érben a zombékok között nádályt fogott, s azt árulta. Ezért nevezték el *Nádajosnak*. Gyermekei viselik a nevet (FF).
- Lisztés Papp Sanyi* : Liszt- és kenyér-árusítással foglalkozott. Leszármazottjait is *Lisztés* néven ismerik és szólítják (FF).
- Kertész Papp Sándor* : Hosszú ideig községi kertész volt. Gyermekei a mesterséget nem folytatták, azonban a nevet viselik (FF).
- Bakos Pardi Gergé* : Az apja az olajmalomban *bakos* volt. Ő ellenőrizte az olajútó munkáját. Azóta a család *Bakos Pardi* néven ismert (FG).
- Bikás Pardi Isván* : Elődjük bikatanyás volt. A név használatos, öröklődik (FG).
- Kútásó Pardi Zsiga* : Fialat korában kútásással foglalkozott. A név az egész családra kiterjedt (PB).
- Kanos Pardi* — : Az uraságnál volt kanos. Mások szerint „*nagy természetű*” volt, s ezért az asszonyok nevezték el kanosnak. A név öröklődött (FG, PB)
- Meszes Pardi Sándor* : Mészárusítással foglalkozott az apa. A név az egész családra kiterjedt. Öröklődik (FG).
- Lajtos Parai Géza* : Szikvízgyára volt, ahova lajttal hordta a vizet. Ezért kapta a nevét (FF).
- Boragár Rábai Bálint* : Az apja borellenőr volt. Jó szimatával rájött mindig arra, hol a baj, ezért kapta a *Boragár* nevet. Fiát csak az apja ragadványnevével ismerik (FF).
- Dudás Rábai János* : Fúvós zenekarban muzsikál. Gyermekei a nevet örökölték (FF).
- Vámos Szabó Gábor* : *Vámos* vagy *Malmos* néven ismerik a családot. Nevük onnan ered, hogy évtizedekkel ezelőtt apjuk mázsás volt a malomban (PB).
- Rendőrr Szabó Lajos* : Apjuk községi rendőr volt. Nevét gyermekei örökölték (PB).
- Csaszkkampó Szabó Sándor* : Juhász volt. A juhászok fontos szerszáma a *kampó*. Ő igen szerette a díszes kampókat, és állandóan dicsekedett kampójával. Neve innen ered, gyermekei is örökölték.
- Hentés Szilágyi Isván* : A családban több hentesmester volt. A *Hentés* ragadványnevet a család földműves tagjai is viselik (FG).
- Rendőrr Szilágyi Miháj* : Községi rendőr volt. Gyermekeit is *Rendőrr* néven ismerik (FG).

- Kampó Szilágyi Sándor* : Uradalmi juhász volt. Mivel legfontosabb szerszámát, a kampót állandóan magánál hordta, elnevezték *Kampónak* (FG).
- Dobos Tóth Ferenc* : Valószínűleg dobos volt valamelyik elődjük (FF).
- Papucsos Tóth István* : Papucskészítő mester volt. Gyermekei is viselik a *Papucsos* nevet (FF).
- Bögös Tóth Laci* : „Muzsikus vót valaméjék őse, azír nevezstík el bögösnek, azúta minden bögösök, máshogy nem is ismerik” (PB).
- Csirkes Tóth Imre* : Csirkekereskedő volt. Foglalkozása révén különböztették meg a nagy számban levő *Tóth* nevéektől (FF).
- Vidrás Tóth Miháj* : „Amikor még a Kérészt nem vették körül gáttal, a Sebes-Kérés partján sok vót a vidra. Az apjuk nagyon szeretett vidrákat fogni.” A név öröklődik (FF).
- Gátör Tóth Károj* : Az apjuk gátör volt. Ezért kapták ezt a nevet (FF).
- Villanyos Tóth István* : Foglalkozása villanyszerelő. Gyermekei főiskolát végeztek, a *villanyos* nevet azonban rájuk is alkalmazzák (FF).
- Gépész Tóth Miháj* : Gépész. A foglalkozása lett a megkülönböztető ragadványneve (FF).
- Dudás Töcsér (Tölcser) István* : Fúvós bandában volt zenész (FG).
- Halász Turbucz Gábor* : Szenvedélyes halász volt. Egész életében a halászatot tekintette főfoglalkozásának (FF).
- Péccős Turbucz Miháj* : „Nagyon szeretett halászni, mán gyerek korába is. Éccer léméntek a Kérészre péccőzni, és amikor a halat ki akarta rántani, a péccő a szájába akatt, úty tudom, hogy a kovács vette ki.” A név öröklődik (PB).
- Fuharos Turbucz István* : Fuvarozásból él. Gyermekei is örökölték a nevet (FG).
- Harangozó Turbucz Miháj* : Harangozó volt a református templomban, ezért kapta a nevet (FG).
- Kondás Varga Pista* : Uradalmi kondás volt. Gyermekei a ragadványnevet továbbra is viselik (FG).
- Kertész Varga János* : Elődjük községi kertész volt. Gyermekeit *Kertész* néven szólítják (PB).
- Bivajos Varga Imre* : Bivalyos volt az uradalomban. A név tovább öröklődik (FG).
- Kuckós Varga Miháj* : „Kemencecsináló vót az öreg Miháj. Jól értette a mestérségit, az a kemence, amit ű csinált, nem repett még soha.” A kemence tartozéka a *kuckó*, innen a név is (PB).

2. Testi tulajdonságot kifejező ragadványnevek

- Hebri Csüllög Károj* : Gyorsbeszédű ember, szinte az érthetlenségig hadar (FF).
- Zöld Csüllög Miháj* : Színtelen, sápadt ember. Gyermeké a *Zöld* ragadványnevet örökölte (FF).
- Vörös Csüllög Miháj* : Veres ember volt az apjuk. A gyerekek örökölték a nevet (FF).
- Pipi Csüllög Sándor* : Vörös volt az arca és a haja. Arcbőre erősen szeplős. Fiát egyszerűen *Pipi Sanyj* néven említik (FG).

- Combos Détár Pista** : Nagyon sovány ember, „csak hálni jár bele a lilék”, szokták mondani. Sovány emberekre azt mondják: „Combos, mint Détár”. Gyermekei öröklik a nevet (FG).
- Gilisza Fehér Berti**: Igen vékony, hosszú, ember. A bőre fehér. Vékony. terméért nevezték el így (FF).
- Paszúj Földesi (Földesi) Bálint** : A Földesiek alacsony termetű emberek. Mivel a bab is alacsonyra nő, a hasonlóság miatt adták a *Paszúj* nevet nekik. Nevük generációkon át öröklődik (FF).
- Szörös Kardos Jankó** : Állandóan szörösen, borotvátlanul járt. A pénzét inkább megitta, mintsem megberetválkozzék (PB).
- Égyenésűjú Kaszai Bálint** : Baleset következtében az egyik ujját nem tudta behajlítani. Gyermekei a nevet örökölték (PB).
- Sánta Kaszai Sándor** : Sánta ember, menet közben erősen biceg. Gyermekei örökölték a nevet (FG).
- Csonka Kincses Imre** : Az ujjait levágta a szecsavágó. Nevét utódai is viselik (FF).
- Vakuraság Kiss Mihály** : Félszemű birtokos volt. Állandóan gógös arccal járt az utcán. Ha valaki fenthordja az orrát, azt mondják „Tészi magát, mintha ű lenne a vakuraság” (FF).
- Kopasz Kiss Jankó** : Korán megkopaszodott, ezért kapta a nevét (FF).
- Sihégős Kiss Miháj** : Az első világháborúban toroklövést kapott, és azóta csak suttogva tud beszélni. Gyermekei örökölték a nevet (FG).
- Tökindalábú Kiss Gergé** : Vékony, görbe lába van. A gúnynévi jelleg még érződik. Azonban ragadványnévként használják (FF).
- Bogrács Kincses János** : „Füstös vót, mint a bogrács, a kipe finylött a piszoktúl, a ruhája is mindig piszkos vót, ezír osztán elneveszték *Bogrács Kincsesnek*” (PB).
- Pécsetlen Kocsis Ferenc** : „Soha nem vót bajusza még öreg korába sē, ezí-nēm tartották embérnek. Rajta is maratt, hogy *Pécsetlen Kocsis'* (FF).
- Dugó Mike Sándor** : „A Mikék apró emberek vótak, s úgy monták, ojan kicsik ezek, mint a dugók.” A név tovább öröklődött, lánya *Dugó Mike Róza* (FG).
- Kumámszájú Mike Pista** : Ritka bajusza volt. Részben ezért, részben nagyszájúsága miatt nevezték el *Kumámszájúnak* (PB).
- Szuszogós Nagy Elek** : Kövér ember. „Tíz lípísrűl hallani lehetett, hogy szuszog” (FF).
- Félfülű Nagy János** : Egyesek szerint félfüllel született, mások szerint a ló harapta le a fülét. A név utódaira is öröklődött (FG, PB).
- Malacórú Tapsi Nagy Miháj** : Nagy, vastag, nagyon görbe orra van. A *Tapsi* név eredetét nem sikerült tisztáznom. Gyermekei többnyire csak a *Tapsi* nevet viselik (FF).
- Kis Nagy Zsiga** : Nagyon alacsony ember. Termete és neve ellentétben van egymással (FF).
- Degezs Ókrös Elek** : Nagy pocakja volt az apjának. Akinek nagy a hasa, azt *degeznek* mondják. Testvéreit is *Degeznek* hívják.
- Malacállú Ókrös János** : Nagy, előreugró álla van. Lánya a ragadványnevet már nem örökölte (FF).
- Pétréncefejű Ókrös Zsigmond** : „Ojan nagy annak a feje, mint egy pétrénce, azír nevezhettk el *Pétréncefejűnek*” (FF).

- Vikás Ökrös Zsiga* : „Mán az apját is *Vikás*nak hitták. Az öreg Mihájnak is olyan nagy vót a feje, mint a víka (véka).” A név öröklődik (FF).
- Vihar Pákozdi Bandi* : Erős, mulatni szerető ember volt. Mulatáskor sokat duhajkodott (FF).
- Réz Papp Anti* : Apja, Papp Ferenc rézbőrű volt. Anti fia a nevét már apjától örökölte (FF).
- Nagyfijú Pardi István* : „Szíp szál erős emberek vótak a Pardik mindig, még osztán rátarti legínyék.” A név öröklődik (FG).
- Copi Pardi Sanyi* : Nem tudott rendesen beszélni: „sejpitett, aszonta mindig: Bacca mőd a jó Isten!” (FF).
- More Sérés Miháj* : Füstös fekete bőrű a család. Innen a név eredete. A ragadványnév tovább öröklődik az utódokra (FF).
- Kesej Szabó Miháj* : Bajuszának fele és a fél szemöldöke fehér, a másik barna volt. Ezért nevezték el *Kesej*nek. A név tovább öröklődött (FF, PB).
- Nyali Szajkó Isván* : Amikor beszélt, mindig megnyalta a száját. Ezért a szokásáért kapta nevét (FF).
- Borzos Szilágyi Zsiga* : Mindig borzas volt a haja és a bajusza. Külsőre vad, szeszélyes embernek látszott, „akaratos, kírges embër vót világitetibe.” A nevet gyermekei is öröklük (PB).
- Vidrafejú Szevics Rezső* : Nagy, vastag feje volt, mint a vidrának (FF).
- Toppantó Tóth Lajos* : Nyomorék a lába, ezért menet közben toppant minden lépésnél. Fiát, aki rendesen tud menni, *Topi Lajos*nak hívják (FG).
- Kis Tóth Gábor* : Alacsony természetűek voltak. A *Kis* névvel különböztették meg a sok *Tóth* családtól. A *Kis* nevet ma már a magas természetűek is viselik ragadványnévként (FG).
- Taknyos Tóth Miháj* : Mindig taknyos volt (FF).
- Csacsihású Túrbusz Isván* : Nagy hasa volt, mint a csacsinak (FF).
- Kokasmejjű Túrbusz Miháj* : Olyan domború, éles a melle, mint a kakasé. A testvéreit is *kokasmejjű*nek nevezik (FF).
- Rókanyúzós Túrbusz Sanyi* : Alacsony ember, olyan veres a képe, mint a róka szőre. Előbb *Vörös Túrbusz*nak nevezték, később *Rókanyúzós* lett (FF).
- Barna Túrbusz* — : Fekete bőréről és hajáról kapta a nevét (PB).
- Göndör Vajda Gotthárd* : Már fiatal korában kopasz lett. A *Göndör* elnevezés előbb gúnynév volt, de később ragadványnév lett (FF).
- Fókafőjű Vajda Lajos* : Vastag nyakáról, kövér arcáról kapta a nevét (FF).
- Szörös Varga Miháj* : „Szörös vót az egész teste, háta, mindéne, azír nevezték el *Szörös*nek” (FF).
- Pisla Varga Miska* : „Égyik széme pisla vót, a gyerékeit is úgy híjják, igaz, azok is *pislák*” (FF).

3. Szokás és viselkedés alapján kialakult ragadványnevek

- Futri Bagó Sándor* : „Hühös emberek vótak, lótottak futottak.” A név öröklődik (PB).
- Kistesvír Barabás István* : „Mindénkit kistesvírnek hitt, rajta is maratt a név.” A név öröklődik (FF).
- Tisztagyatás Csüllög Ferenc* : Állandóan tiszta, fehér, bő gatyában járt. A név öröklődik (FG).

- Csárdás Csüllög Ferenc* : Az apja állandóan azt mondta, hogy csárdás egy fia van, csárdásan hordja a kalapját. Rajta is maradt a *Csárdás* jelző. A név öröklődik (PB).
- Csacsogó Csüllög Miháj* : Állandóan beszél és csacsog (FF).
- Pipás Csurai János* : Állandóan szájában volt a pipa. A név öröklődik (FF).
- Csámborgó Forrás Ferenc* : Állandóan az utcán járkált gyerek korában. (A *csámborog* 'céltalanul járkál, csavarog' szóból ered a név.) (FF).
- Nehézpipáló Gurmai Bálint* : Állandóan pipált, a sok nyáltól azonban sohasem égett a pipája (FG).
- Soklovas Gurmai István* : „Sok rossz lúval fuharozott, hijába vót sok lova, mégsé bírták a kocsit” (FG).
- Piszkos Gurmainak* is nevezik. A két név ma is használatos (FG).
- Ringyó Kaszai Sándor* : Ringyó nevű lovuk volt. A név innen ered. Öröklődő név (FG).
- Szürkelovas Kiss Géza* : Szürke lóval járt, innen a neve (FF).
- Gatyás Kiss Miháj* : Mindig vászongatyában járt. A nadrágviselet térhódításakor ez már feltűnő volt. Ezért kapta nevét (FF).
- Finom Kiss Mihály* : Beszéd közben majmolta az urakat. Innen a neve, mert a modoros, finomkodó beszéd senkinek sem tetszett (FG).
- Tarkalovas Kiss Sándor* : Tarka lovai voltak. A név öröklődik (FG).
- Gyergyó Kincses Imre* : Szavajárása volt „Baszom a gyergyódat.” Innen a neve, amely öröklődik (PB).
- Csiha Kocsis Sándor* : Fennhéjázó, hangos beszédéért kapta nevét (PB).
- Morcsanti Lévai Emil* : Morcos, goromba, káromkodó beszéde miatt kapta nevét (FF).
- Ídés Marhás Ferenc* : Az anyja mindenkit *ídésnek* szólított. Innen ered a név. Öröklődik (FG).
- Savanyú Marhás István* : Nagygazda létére aszkéta módon élt. „Jó a murok kenyírrrel monta.” Fukarságáért nevezték el *savanyúnak* (PB).
- Gunci Marhás Zsiga* : „Mindig beszílt, mint a liba.” A név öröklődik (FF).
- Tapsi Nagy Imre* : Sokat mulatott, s ilyenkor mindig tapsolt. A név öröklődik (FG).
- Doktor Nagy KároJ* : „Az előggyök a kutyát megveszítette, de meg is tutta gyógyítani. Foglalkozott doktorátus dógokkal.” A név öröklődik (PB).
- Vércse Papp KároJ* : Ökörrel járt. Az egyiknek *Vércse* volt a neve, ezt sokat kellett noszogatni. Ezért nevezték el *Vércsének*. A név öröklődik (FF).
- Baszakugyi Papp Sándor* : Állítólag szavajárása volt a *baszakugyi* (FF).
- Zörgő Pardi Ferenc* : „A nagyannya mindig hemzséggett, az ura ijenkor mindig aszonta: Nő zörögj mán !” (FF).
- Sejém Pardi Gábor* : „Az apjuk mindig hegyes legíny vót, gálántúl járt, tiszta bű gatyába, ingbe, oszt elnevesztük *sejém* legínynek.” A név öröklődik (FG).
- Korpa Pardi Gergej* : Vagyonos volt, mégis korpásan ette a kenyeret. Zsugoriságáért nevezték *Korpának*. A név öröklődik (FF).
- Sinkós Pardi Gergé* : Vászon *sinkó*ban (kabátszerű házi szóttos) járkált. A név öröklődik (FG).
- Szatyoros Pardi Gergej* : Állandóan szatyorral járt (FF).
- Síma Pardi Geci* : Lassú, csendes gondolkodásáért kapta nevét (FF).
- Bokszos Pardi Gergé* : Állandóan fényes szárú csizmában járt (PB).

- Mosojgós Pardi János* : „Mindig mosojgóra állt a kípe, mintha a muszka császár lett volna a gazdája” (FF).
- Tehenes Pardi Zsiga* : Az apja állandóan tehénnel járt és dolgozott. A név öröklődött (FG).
- Csakcsak Pardi* — : Szavajárása volt a *csak-csak* (FF).
- Totyoró Rábai Kálmán* : Gyermekek korában a szülei így becézték. A név öröklődött (FF).
- Fehérlábú Szabó Miháj* : „A bocskoros világba szíp, fehér kapcát hordott mindennap” (PB).
- Istenfenéje Szabó* — : „Szavajárása vót az *istenfenéje* egye még” (PB).
- Bakkomalelke Szabó* — : Káromkodós természetéért kapta a nevét (FF).
- Cigány Szilágyi Miháj* : „Veszekédett, mint a cigány, mindenkivel.” A név öröklődik (PB).
- Vaji Szilágyi Sándor* : Az anyjának sok vaja volt mindig, s fia ezzel kérkedett. A név öröklődik (PB).
- Senye Varga Sanyi* : „Először *Sunyi Varga* vót, még most is szeret csalni.” Alattomoságáért kapta a nevét (PB).
- Szomorú Tóth Ferenc* : Állandóan komoly (FG).
- Módos Túrbusz Endre* : Állandóan a vagyonával dicsekedett, viszont nagyon zsugori volt (FF).
- Dérézi Túrbusz István* : Amikor ment az utcán, mindig morzsolgatta a kezét. A név öröklődik (FF).

4. Egykori lakóhely alapján kialakult ragadványnevek

- Kántor Csüllög Ferenc* : „A kántor házát vette meg, azír híjják *Kántornak*” (PB).
- Vígső Csüllög Sándor* : A házuk a falu szélén volt. Ezt a házsort ma is „*Vígső-sor*”-nak nevezik, noha körülötte már új telep épült (FG).
- Zugi Fazekas János* : A zugban laktak (FF).
- Homokos Kiss Bálint* : „A Tallódombon éppen ott vót a főggye, ahun a homokgödör vót. Árulta is a homokot” (FG).
- Ugrai Kiss György* : Ugrai származású (FF).
- Halmi Kiss Miháj* : A tanyája előtt nagy halom volt (FG).
- Danckaszili Lovas János* : A Dancka szélén (egy nagy tószerű árok) volt a háza (FF).
- Kecskészugi Marhás Ferenc* : Ott laktak a Kecskészugban (FF).
- Cserepes Mónár Ferenc* : Az övék volt a faluban az első cserepes ház (FG).
- Sarki v. Szíp Nagy Imre* : A Babilonban (egy falurész neve) volt a háza. Szép ember volt (FF).
- Irázi Ökrös Géza* : Irázon béreltek az elődei földet a káptalantól (PB).
- Dobozi Szabó* — : Dobozi származású (FG).
- Zsirési Szabó Imre* : Zsirési származású (FF).
- Pészere Szabó János* : „Pészérén vót juhász” (PB).
- Facseti Szilágyi János* : „Fácsetre ment lakni, majd visszajött Vésztűre. Igazfalva vót az igazi neve” (PB).
- Kukhin Tóth Miska* : Spielmannt *Kukhin* zsidónak hívták, mert amikor kiement az üzletből, németül szólt a feleségének, hogy nézze a vevőket, nehogy valaminek lába keljen. Mivel a Tóthék háza a bolt mellett volt, őket is elnevezték *Kukhin* Tóthéknak (PB).

Putnoki Tóth Laci : Putnokról származott (FF).
Zugi Túrbusz Sándor : A Zug utcában laktak (FG).

5. Az apa keresztnéve vált ragadványnévvé

Béni Csurai János : A *Csurai*-lánynak egy *Benjámín* keresztnévű embertől lett törvénytelen gyermeke. A gyermek az apja keresztnévét ragadványnévként kapta (PB).
Lukri Ökrös Miháj : Apja *Ökrös Lukács* volt. A *Lukri* a *Lukács* név eltorzított formája (FG).
Bogye Pardi Gyurka : *Bogye* nevű román mostoha gyermekei. A név öröklődik (PB).
Gáspár Tóth László : Nagyapjuk és apjuk *Gáspár* volt (FF).
Görög Kiss Pista : Törvénytelen gyerek, apja *Görög Papp Sándor* volt (PB).

6. Az anya családneve vált ragadványnévvé

Barna Csüllög Ferenc : Az anyja *Barna* nevű volt. A név öröklődik (FG).
Deme Csüllög — : Anyjuk *Deme* Erzsébet volt. A név öröklődik (FG).
Lovas Csüllög — : Anyjuk *Lovas* nevű volt. A név öröklődik (FG).
Varró Csüllög János : „*Varró* vót az idésannya, *Fija* mán *Rigó*, mer fekete búrú ember” (FG).
Bacsó Fazekas Sándor : Nagyanyjuk *Bacsó Sára* volt (FG).
Szántó Fekete Pista : Anyjuk *Szántó Zsuzsa* volt (PB).
Gëra Mónár Ferenc : Anyja *Gëra* volt (PB).
Csaplár Nagy Miská : Édesanyja *Csaplár* nevű volt (PB).
Pöri Ökrös Mihály : „Az anyja az öreg *Pöri Érzsi* vót, akit *Bikísrül* hozott az apja” (PB).
Petes Ökrös Sándor : *Petes Sára* volt az anyja (PB).
Czina Szabó István : Nagyanyjuk *Czina Rébék* volt (PB).
Szombati Tóth Imre : „*Szombati* vót valamelyik atyai előggye” (PB).
Júdik Túrbusz Bálint : Nagyanyjuk *Júdik* nevű volt (PB).

7. Az anya keresztnéve vált ragadványnévvé

Kata Kincses István (FG).
Kata Nagy Sári (PB).
Zsuzsika Varga Sándor (PB).

8. A feleség családnevéből alakult ragadványnév

Kós Szabó — : Felesége *Kós*-lány (PB).
Gyűlvész Tóth Gábor : „*Gyűlvész* vót a felesége, az apja kössigcseléggye vót.” (PB).
Kéccër Pardi — : A felesége is *Pardi*-lány (FF).

9. Más személyhez való hasonlóság alapján kialakult ragadványnev

Dávid Kiss Sándor : „Vót itt Vésztűn egy Dávid zsidó, vánnyatt ember vót mint *Dávid* nász. Oszt a komái aszt monták rá, olyan vagy te komám, mint Dávid zsidó.” A név öröklődik (PB).

Tamás Kiss Sándor : Úgy járt, mint *Szekér Tamás*, az intező (bricsesz, sörte a kalapnál stb.). Amiért az intezőt utánozta, azért nevezték el Tamás Kissnek (FF).

Buzgán Nagy Zsiga : Úgy hazudott, mint egy *Buzgán* nevű cigány (PB).

10. Valamilyen esemény alapján kapta a család a ragadványnevét

Dajnafickó Bagó Béla : Mulatós ember volt. Azt dalolta mindig, hogy eladom a Dajná meg a Fickót. Innen ered a neve.

Csajkás Csurai Balázs : Az 1848-as szabadságharc idején a katonaságnál kapta a *Csajkás* nevet. Azóta él és öröklődik a név.

Badár Csüllög Ferenc : „Badár gyerekik ezek, monta az apjuk, oszt rajtuk maratt.” Azóta öröklődik a név.

Bügér Kincsés KároJ : „A lovára aszt monta, ojan ez, mint egy бүгэр”. Azóta használják, öröklődik a név.

Gyilkos Kiss György : Az apjukat gyilkolták meg a vagyonért (FF).

Csitó Markás Isván : „Lovazott az öreg, hát osztán éccer mégdöglött a lova, oszt amikor nyúzta, a segicseg elengette a lú lábát, összerándult a láb, és kiverte a fogát, monták is, na, az öregöt mégrukta a csitó, azúta *Csitó*” (PB).

Vaszisztentó Mónár János (Molnár): A közös hadseregben szolgált, s mikor hazajött, dicsekedett, hogy ő jól tud ám németül. „Kijabálta, hogy *vaszisztentó*, és belevákta a horgot a bogjába, aval mutatta a rohamot. A horog úgy belemént, hogy csak kiféával, még lúval tutták kihúzatni.” Ezért nevezték el *Vaszisztentónak* (PB).

Vilhem Ókrös András : Wilhelm-husár volt az elődjük, „büszke is vót rá hóttanapjáig.” A név öröklődik (PB).

Pocvesztő Ókrös Gyurka : Az volt a rögeszméje, hogy varázsigevel kiirtja a pockokat. „Félírta, hogy ikánusz, mikánusz, nincs mán itt a Mikánusz. Evel osztán sok embért becsapott, mer aszonta, hogy elméntek a pocok” (FG).

Faszlandi Papp Jankó : „Mindíg kérélte magát, hogy az ú apja némés Felső-lóti Papp. A legínyek megunták éccer, oszt aszonták: tē vagy felsőlóti, a fenét, faszlandi vagy tē, nēm is mossák lē rulla többet eszt a nevet” (FF).

Negyvenlepényes Papp Sándor : Fialat korában azt mondta, hogy az anyja lepényt sütött, és ebből ő negyvenet evett meg. Füllentéséért kapta nevét. A név öröklődött (FF).

Földkereső Petes András : Az uraságtól el akarta perelni a földet. Végül elvették tőle a papírt, amire hivatkozott, s ráadásul a csendőrök meg is hurcolták. A név öröklődik (PB).

Lúdas Nagy Lajos : Valamelyik őse libát lopott. „Akkor az vót a szokás, hogy amit elvitt, a hátára kötötték. Vígig mēnt a dobossal a falun, oszt mindig mondani kellett : Dob, dob, dob, így jár, aki libát lop.” A név öröklődik (FG).

Gyilkos Szabó Pista : A komáját gyilkolta meg (FF).

Potyka Tóth Ferenc : Azt hazudta, hogy az apja nagy potykát fogott. Amikor kiderült a hazugság, elnevezték Potykának. A név öröklődik (FF).

Lutáté Túrbusz János : „Amikor mulatott, aszonta *táté lutáté*, rajta is maratt.”
A név öröklődik (FF).

Fosos Tóth Pista : Elődje belefosott a gatyába. A név öröklődik. (A Tóth-lányok nagyon szégyellik.) (FG).

11. Vallásosságról vagy vallásról kapta a család ragadványnevét

Énekös Kaszai Isván : Mindennap ment templomba. Ő volt az énekezdő.
A név öröklődik (FG).

Bagdista Kiss Miháj : Hitbuzgó baptista volt. Gyermekei a nevet örökölték (FG).

Bibliás Nagy Imre : Vallásosságáért kapta a ragadványnevet (PB).

Görög Papp Sándor : Erdélyből jött, görögkatolikus volt (PB).

Nazarénus Varga Bálint : Nazarénus vallású. A név öröklődik (PB).

13. A ragadványnév eredete ismeretlen

Rece Csüllög Ferenc (FG)

Motosz Fekete Sándor (FF)

Iszkura Kincses Geci (FF)

Csëtkákás Kincses János (FG)

Huri Mónár (Molnár) Géza (FF)

Mező Nagy András (PB)

Darai Nagy Gábor (PB)

Tőkés Nagy János (PB)

Fügecsászár Ökrös Sándor (FF)

Cipár Ökrös Sanyi (FF)

Körmös Papp Sándor (FF)

Csorovi Pálfi Gergé (FF)

Szilva Pardi Gergé (FF)

Futri Szabó — (FF)

Ribizli Szabó Gábor (FF)

Hűvösi Szabó Isván (PB)

Kunyoró Kiss András (FF)

Rodró Kovács Jankó (FF)

Burján Kutasi Gábor (FG)

Rigó Marhás — (FF)

Pamuka Szabó Miháj (PB)

Kám Szabó Miska (FF)

Vecsés Szombati Gábor (PB)

Kojszi Szőke Jankó (FF)

Porcellán Szilágyi János (FF)

Csëce Tóth Ferkó (FF)

Bálos Tóth Bálint (PB)

Pátyú Tóth Mihály (FF)

Gönyi Túrbusz Gyurka (PB)

Pérecektor Túrbusz Isván (FF)

Bundzsi Varga Imre (FG)

Lüppü Varga Sándor (FF)

Lükli Varga — (FF)

PÁKOZDI ENDRE

Beinamen aus der Gemeinde Vésztő

Verfasser gibt zuerst einen Überblick über die wichtigeren geschichtlichen Ereignisse der Gemeinde Vésztő. Daraus erfährt man, daß die Vorfahren der heutigen Bewohner sich erst zwischen 1714—1754 an der Stelle des um das Jahr 1705 gänzlich verwüsteten alten Dorfes ansiedelten. Durch die innere Vermehrung, infolge der unter denselben Familien geschlossenen Ehen ist die Zahl der gleichnamigen Familien bedeutend angewachsen. Heute führen z. B. 208 Familien den Namen *Szabó*, 194 den Namen *Tóth*, 183 Familien heißen

Nagy, 157 *Csüllög*, 123 *Varga*, 121 *Kiss* usw. Dieser Umstand begründet die Entstehung der verschiedenen Beinamen (Spitznamen), zur Unterscheidung der einzelnen Familien gleichen Namens. Das scheint umsomehr nötig zu sein, da auch die Auswahl der im Dorfe gebräuchlichen Vornamen sehr beschränkt ist.

In der Darstellung der allgemeinen Fragen der Beinamen führt Autor an, daß diese entweder vor den gewöhnlichen, offiziell gebrauchten Namen gestellt (z. B. *Liba* [Gans] *Csüllög Ferenc*) oder nur mit dem Vornamen, aber ohne den Familiennamen gebraucht werden (so hauptsächlich unter nahen Verwandten, wie *Pipi Sanyi* = *Pipi Csüllög Sándor*). Entferntere Bekannten erwähnt man oft mit Beifügung des Zunamens an den Familiennamen (z. B. *Tojásos Kiss* d. h. *Kiss* mit den Eiern).

Die Beinamen vererben sich gewöhnlich, obwohl sie vor der heutigen Jugend für beleidigend gefunden werden. In amtlichen Schriften werden sie selbst von den älteren Leuten nicht gebraucht. Verfasser ist der Meinung, daß die Mode der Beinamen heute schon im Verschwinden begriffen ist, neue Beinamen entstehen heutzutage nicht mehr.

Im zweiten Teil der Arbeit finden wir das Verzeichnis der gesammelten Beinamen. Bei deren Anführung gibt Verfasser zugleich die Erläuterungen und Lösungen, ihrer Entstehung, die an Ort und Stelle gegeben und von ihm aufgezeichnet wurden. Er behandelt dabei auch gewöhnlich die Frage, ob sich der Name vererbt oder nicht.

Er führt sein Material in folgender Gruppierung vor: 1. Beinamen, die auf Grund eines Berufes, einer Beschäftigung, eines Handwerks entstanden sind. — 2. Beinamen, die eine körperliche Eigenschaft bezeichnen. — 3. Beinamen, die dem charakteristischen Verhalten und der Gewohnheit eines Menschen ihren Ursprung verdanken. — 4. Beinamen, die nach dem vormaligen Wohnort beigefügt wurden. — 5. Der Vorname des Vaters wurde als Beiname für die Kinder übertragen. — 6. Der Familienname der Mutter wurde zu einem Beinamen. — 7. Der Vorname der Mutter wurde zu einem Beinamen. — 8. Aus dem Familiennamen der Gattin entwickelte sich ein Beiname. — 9. Auf Grund der Ähnlichkeit einer anderen Person wurde der Beiname erfunden. — 10. Die Familie hat ihren Beinamen auf Grund irgend eines anekdotischen Vorfalles oder Ereignisses erhalten. — 11. Dem Beinamen lag in einigen Fällen die fromme Gesinnung der Familie zugrunde. — 12. Es gibt auch solche Beinamen, bei denen die Herkunft des Beinamens nicht ermittelt werden konnte.

E. PÁKOZDI